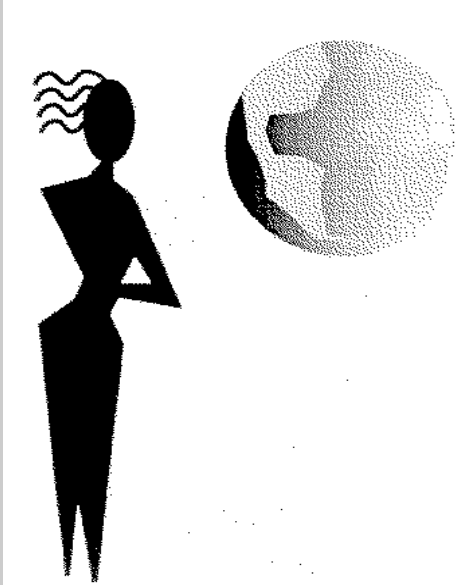

PROGRAMACIÓ DE L'ASSIGNATURA

HISTÒRIA D'ESPANYA

**2n. Batxillerat.
DESCRIPCIÓ, ANÀLISI I AVALUACIÓ D'ACTIVITATIS.**

CURS 2020-2021

DEPARTAMENT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA.

IES PUÇOL. Puçol.

**PROGRAMACIÓ HISTÒRIA D'ESPANYA
IES PUÇOL. Seminari de Geografia i Història.
2n. BATXILLERAT.**

1. INTRODUCCIÓ: Justificació i contextualització.

1.1. SELECCIÓ DEL MATERIAL CURRICULAR. CRITERIS GENERALS.

Per a segon de Batxillerat, Història d'Espanya, el Seminari decideix treballar amb el llibre de text de l'editorial **Vicens Vives** en les seues versions valenciana i castellana.

Malgrat aquesta elecció, s'entendrà que el manual esmentat proporciona la base general, però que el professor podrà *adaptar* els seus continguts en funció dels seus interessos educatius i de la variable composició dels grups considerats.

A l'igual que en altres assignatures del Departament, no es va a fer aquí una delimitació estricta de continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals, perquè pensem que aquesta separació és sols teòrica. El treball habitual d'aula els integra quotidianament o, al menys, hauria de fer-ho així. Si farem, en canvi, una delimitació de la selecció conceptual i dels procediments de treball i una seqüenciació dels temes a desenvolupar durant el curs.

1.2 CONTEXTUALITZACIÓ

L'entorn d'ubicació del nostre centre és un aspecte a tindre en compte a l'hora de realitzar la nostra programació.

L'IES Puçol és un centre de gran diversitat social en el qual hi ha un nombre considerable de població autòctona de llengua valenciana, així com de població de diverses procedències de diferents llengües com: castellà, àrab, eslaus...

El nostre alumnat procedeix de diferents tipus de famílies, predominant les famílies tradicionals però hi ha alumnat de famílies separades. Professionalment hi ha famílies des de professions liberals fins a treballadors en paro que degut a la crisi ha anat en augment.

En aquest sentit, ens proposem tindre en compte els següents principis metodològics:

- a) Tindre un contacte freqüent amb les famílies amb l'ús efectiu de les comunicacions amb els pares/mares.
- b) Desenvolupar el respecte a la diversitat i la tolerància dins del grup, utilitzant la explicació multi causal de la propis historia.

2. OBJECTIUS D'ETAPA

Els objectius d'etapa del Batxillerat són els següents:

- a) Aprofundir en l'acció educativa, per proporcionar a l'alumnat formació, maduresa intel·lectual i humana, coneixements i habilitats que els permetin desenvolupar funcions socials i incorporar-se a la vida activa amb responsabilitat i competència.
- b) Capacitar l'alumnat per accedir a l'educació superior.

- c) Dotar l'alumnat d'una formació i uns coneixements generals en relació amb les competències de caràcter més transversal; juntament amb una preparació especialitzada, en el marc de la modalitat, i si és el cas via, de Batxillerat triada.
- d) Consolidar bones pràctiques que afavoreixin un bon clima de treball i la resolució pacífica de conflictes, així com les actituds responsables i de respecte pels altres.
- e) Consolidar una escala de valors que inclogui el respecte, la tolerància, la cultura de l'esforç, la superació personal, la responsabilitat en la presa de decisions per part de l'alumnat, la igualtat, la solidaritat, la resolució pacífica de conflictes i la prevenció de la violència de gènere.
- f) Potenciar la participació activa i democràtica de l'alumnat a l'aula i al centre, així com en l'exercici de drets i obligacions.
- g) Desenvolupar metodologies didàctiques actives i innovadores que incloguin l'ús de mètodes i tècniques d'investigació per part de l'alumnat per a aprendre per si mateix, el treball autònom i en equip, l'aplicació dels aprenentatges en contextos reals, i l'ús sistemàtic de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- h) Basar la pràctica docent en la formació permanent del professorat, en la innovació educativa i en l'avaluació de la pròpia pràctica docent.
- i) Elaborar materials didàctics orientats a l'ensenyament i l'aprenentatge basats en l'adquisició de competències.
- j) Fer servir el valencià, el castellà i les llengües estrangeres com a llengües vehiculars d'ensenyament, valorant les possibilitats comunicatives de totes elles.

Els objectius de la matèria d'Història d'Espanya són els següents:

Ens cal ressenyar, en primer lloc, que la següent enumeració d'objectius ha de tenir una consideració bàsicament orientativa. Per intentar superar aquesta primera aproximació, caldrà, al llarg del curs, intentar anar diversificant i concretant aquesta proposta inicial, tant en la relació d'objectius plantejats com en el grau d'aprofundiment i d'assoliment que es concreten en un futur.

De la mateixa manera, resulta indispensable afirmar que no entenem la formulació d'objectius com un procés bàsic de selecció de continguts conceptuals, per més que aquests també estiguen presents, sinó com una indicació de quins elements fonamentals han d'ésser treballats a les classes. Els objectius conceptuals—informatius, es deriven de la selecció temàtica efectuada i no rebran aquí major consideració.

El mateix problema suposa la selecció d'objectius relacionats amb els valors. No es farà aquí tampoc una selecció temàtica en aquest sentit si bé cal emfatitzar que tots aquells relacionats amb la **formació en valors democràtics**, de **respecte a les altres opcions**, de **lluita contra l'androcentrisme** en particular i **l'etnocentrisme** en general, són desitjables i seran particularment tinguts en compte pel professor.

Per tal d'encetar el treball es proposen, sense prioritització ni jerarquització, els següents:

- ◆ Aconseguir un aprofundiment en el coneixement del **temps històric**:

Diferenciar períodes de **canvis** ràpids d'altres amb un elevat grau de **permanència** històrica.

Aconseguir un cert domini del conceptes de **crisi i transició**.

Aconseguir un coneixement suficient dels conceptes de **temps llarg, curt i intermedi**.

Altres...

◆ **Coneixement** i utilització d'un **vocabulari històric específic** i adient:

Reconèixer i utilitzar escaientment conceptes específic de la històric tal i com: monarquia, república, revolució, burgesia i altres.

Potenciar el coneixement i utilització d'un vocabulari general suficient per a la correcta comprensió dels texts històrics.

Caldrà programar i, òbviament, reservar espais horaris de les classes d'història per tal de treballar aquestes dues finalitats, per la qual cosa també caldrà reservar exercicis específics per a les diferents proves contemplades en l'avaluació d'història.

◆ Aconseguir un **domini** suficient dels **continguts** específicament **històrics**.

Aquest continguts s'hauran d'entendre tant des del punt de vista **conceptual** com des del **procedimental**, sense oblidar el coneixement dels fets, esdeveniments, personatges, processos i períodes històrics que el Seminari d'Història considere indispensables.

El punt anterior farà indispensable que tots aquests continguts es contemplen, **sistemàticament**, en les diferents proves que proposades per a les diverses avaluacions.

◆ Amb la mateixa intensitat que en el punt anterior, caldrà considerar la necessitat del treball **procedimental sistemàtic**, tal i com s'ha proposat en l'apartat anterior.

S'entendrà com a treball en procediments històrics no sols el domini de les diverses **tècniques** necessàries per al treball de l'historiador —construcció i interpretació de gràfiques, estadístiques, pràctiques de resum i altres— sinó també l'entrenament i la pràctica continuada en les **habilitats cognitives superiors**. És per això que caldrà entrenar a l'alumnat en el treball lògic, en el raonament i en els processos de síntesi i reconstrucció del coneixement històric.

També pot resultar indispensable la presentació a l'alumnat de **taxonomies de treball procedimental**, perquè permetrien la conducció i l'esglaonament del treball procedimental.

◆ Saber **globalitzar** i **referenciar** adientment:

És aquest un objectiu directament relacionat amb els anterior perquè per tal d'aconseguir-lo, l'alumnat hauria de dominar no sols el pensament formal sinó que també li serien imprescindibles determinats coneixements històrics bàsics per a la

contextualització. Per la qual cosa, caldria entendre aquest objectiu com un **referent final de curs**.

◆ **Assolir una explicació històrica multicausal.**

Per tal de concretar aquest gran objectiu caldria relacionar-lo amb el coneixement pluricausal i esglaonar-lo en funció dels graus de complexitat (o **nivells de raonament**) que l'alumnat puga assolir a l'hora d'interpretar un fet o un procés històric. Caldria establir **nivells** clars d'interpretació com els que es proposen a continuació:

- Coneix el fet referencial** i l'insereix en el context correctament.
- Dóna una interpretació **monocausal**.
- Aconsegueix una interpretació correcta amb la interacció de **múltiples causes** i factors.
- Coneix **diverses causes de l'esdeveniment** i, a més, és capaç d'entendre les **contradiccions** i els factors enfrontats d'aquestes.

Altres.

◆ **Potenciar bàsicament, en aquest esglaió final de l'educació secundària, el treball individual, l'esforç i la lluita per la superació i l'excel·lència.**

Per tal d'aconseguir aquest objectiu caldrà proposar a l'alumnat treballs periòdics a desenvolupar fóra del recinte de l'aula (sempre que siga possible) i també plantejar treballs a l'aula i proves que calga afrontar individualment. Els treballs setmanals i les possible ampliacions abans esmentades (dimecres de vesprada si fos possible) serien les eines fonamentals per assolir aquest objectiu.

Per la mateixa raó caldrà primar el treball autònom de l'alumnat en utilitzar i proposar tasques i eines de l'estil de les que es comentaven immediatament abans.

◆ **Potenciar el sentit crític** de l'alumnat.

Per tal de defugir de les generalitzacions excessives que es dilueixen fàcilment en el no res, caldrà entendre aquest objectiu com una referència **directa** a les classes d'història i al coneixement del mètode de l'historiador, doncs aquest, sense més afegitons, és capaç de potenciar l'esmentat sentit crític. De fet, la potencialitat principal de les classes d'història pot raure en aquest coneixement concret.

3.- COMPETÈNCIES I INDICADORS DE SEGUIMENT

Segons el marc legal educatiu vigent (Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la Millora de la Qualitat Educativa, LOMQE), el model curricular està íntegrament basat a

partir del que coneixem com a competències. Tal com apareix a l'Ordre ECD/65/2015, de 21 de gener, per la qual es descriuen les relacions entre les competències, els continguts i els criteris d'avaluació de l'educació primària, l'educació secundària obligatòria i el batxillerat, la DeSeCo4 (2003) defineix competència com “la capacitat de respondre a demandes complexes i dur a terme tasques diverses de forma adequada”. La competència “suposa una combinació d'habilitats pràctiques, coneixements, motivació, valors ètics, actituds, emocions, i altres components socials i de comportament que es mobilitzen conjuntament per a aconseguir una acció eficaç” (Sec I. p.6986).

- Competència en comunicació lingüística (CCL): és el resultat de l'acció comunicativa dins de pràctiques socials determinades, en les quals l'individu actua amb altres interlocutors i a través de textos en múltiples modalitats, formats i suports. Aquestes situacions i pràctiques poden implicar l'ús d'una o diverses llengües, en diversos àmbits i de manera individual o col·lectiva. A més, la competència en comunicació lingüística representa una via de coneixement i contacte amb la diversitat cultural que implica un factor d'enriquiment per a la pròpia competència i que adquireix una particular rellevància en el cas de les llengües estrangeres.

- Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia (CMCT): la competència matemàtica implica la capacitat d'aplicar el raonament matemàtic i les seues ferramentes per a descriure, interpretar i predir diferents fenòmens en el seu context mentre que, les competències en ciència i tecnologia són aquelles que proporcionen un acostament al món físic i a la interacció responsable amb ell des d'accions, tant individuals com col·lectives, orientades a la conservació i millora del medi natural, decisives per a la protecció i manteniment de la qualitat de vida i el progrés dels pobles. Aquestes competències contribueixen al desenvolupament del pensament científic, perquè inclouen l'aplicació dels mètodes propis de la racionalitat científica i les destreses tecnològiques, que condueixen a l'adquisició de coneixements, la contrastació d'idees i l'aplicació dels descobriments al benestar social.

- Competència digital (CD): és aquella que implica l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i la comunicació per a aconseguir els objectius relacionats amb el treball, l'ocupabilitat, l'aprenentatge, l'ús del temps lliure, la inclusió i participació en la societat. Aquesta competència suposa, a més de l'adequació als canvis que introdueixen les noves tecnologies en l'alfabetització, la lectura i l'escriptura, un conjunt nou de coneixements, habilitats i actituds necessàries avui dia per a ser competent en un entorn digital.

- Aprendre a aprendre (CAA): és fonamental per a l'aprenentatge permanent que es produeix al llarg de la vida i que té lloc en diferents contextos formals, no formals i informals. Aquesta competència es caracteritza per l'habilitat per a iniciar, organitzar i persistir en l'aprenentatge. Això exigeix, en primer lloc, la capacitat per a motivar-se per aprendre. Aquesta motivació depèn que es generi la curiositat i la necessitat d'aprendre, que l'estudiant se senti protagonista del procés i del resultat del seu aprenentatge i, finalment, que arribe a aconseguir les metes d'aprenentatge proposades i, amb això, que es produeixi en ell una percepció d'acte-eficàcia. La competència d'aprendre a aprendre requereix conèixer i controlar els propis processos d'aprenentatge per a ajustar-los als temps i les demandes de les tasques i activitats que condueixen a l'aprenentatge. La competència d'aprendre a aprendre desemboca en un aprenentatge cada vegada més eficaç i autònom. Aprendre a aprendre es manifesta tant individualment com en grup.

- Competències socials i cíviques (CSC): Les competències socials i cíviques impliquen l'habilitat i capacitat per a utilitzar els coneixements i actituds sobre la societat, entesa des de les diferents perspectives, en la seva concepció dinàmica, canviant i complexa, per a interpretar fenòmens i problemes socials en contextos cada vegada més diversificats; per a elaborar respostes, prendre decisions i resoldre conflictes, així com per a interactuar amb altres persones i grups conforme a normes basades en el respecte mutu i en conviccions democràtiques. A més d'incloure accions a un nivell més pròxim i mediat a l'individu com a part d'una implicació cívica i social. Es tracta, per tant, de conjuminar l'interès per aprofundir i garantir la participació en el funcionament democràtic de la societat, tant en l'àmbit públic com privat, i preparar a les persones per a exercir la ciutadania democràtica i participar plenament en la vida cívica i social gràcies al coneixement de conceptes i estructures socials i polítiques i al compromís de participació activa i democràtica. La competència social es relaciona amb el benestar personal i col·lectiu. Exigeix entendre la manera en què les persones poden procurar-se un estat de salut física i mental òptim, tant per a elles mateixes com per a les seves famílies i per al seu entorn social pròxim, i saber com un estil de vida saludable pot contribuir a això. La competència cívica es basa en el coneixement crític dels conceptes de democràcia, justícia, igualtat, ciutadania i drets humans i civils, així com de la seva formulació en la Constitució espanyola, la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea i en declaracions internacionals, i de la seva aplicació per part de diverses institucions a escala local, regional, nacional, europea i internacional. Això inclou el coneixement dels esdeveniments contemporanis, així com dels esdeveniments més destacats i de les principals tendències en les històries nacional, europea i mundial, així com la comprensió dels processos socials i culturals de caràcter migratori que impliquen l'existència de societats multiculturals en el món globalitzat.

- Sentit de la iniciativa i esperit emprenedor (SIEE): La competència sentit d'iniciativa i esperit emprenedor implica la capacitat de transformar les idees en actes. Això significa adquirir consciència de la situació a intervenir o resoldre, i saber triar, planificar i gestionar els coneixements, destreses o habilitats i actituds necessaris amb criteri propi, amb la finalitat d'aconseguir l'objectiu previst. Aquesta competència està present en els àmbits personal, social, escolar i laboral en els quals es desemboliquen les persones, permetent-los el desenvolupament de les seves activitats i l'aprofitament de noves oportunitats. Constitueix igualment el fonament d'altres capacitats i coneixements més específics, i inclou la consciència dels valors ètics relacionats. L'adquisició d'aquesta competència és determinant en la formació de futurs ciutadans emprenedors, contribuint així a la cultura de l'emprenedoria.

- Consciència i expressions culturals (CEC): implica conèixer, comprendre, apreciar i valorar amb esperit crític, amb una actitud oberta i respectuosa, les diferents manifestacions culturals i artístiques, utilitzar-les com a font d'enriquiment i gaudi personal i considerar-les com a part de la riquesa i patrimoni dels pobles. Aquesta competència incorpora també un component expressiu referit a la pròpia capacitat estètica i creadora i al domini d'aquelles capacitats relacionades amb els diferents codis artístics i culturals, per a poder utilitzar-les com a mitjà de comunicació i expressió personal. Implica igualment manifestar interès per la participació en la vida cultural i per contribuir a la conservació del patrimoni cultural i artístic, tant de la pròpia comunitat com d'altres comunitats.

L'avaluació de les competències

L'avaluació de les competències es desenvoluparà per mitjà de:

- El desenvolupament de la matèria.
- El reconeixement de la pròpia competència.
- El nivell de desenvolupament assolit en cadascuna de les huit competències:

El domini de la llengua oral i escrita en múltiples context

Expressar pensament, emocions, vivències i opinions; donar coherència i cohesió al discurs; gaudir escoltant, dialogant, llegint o expressant-se de forma oral i escrita.

L'ús espontani de raonaments matemàtics

Conèixer i manejar els elements matemàtics bàsics en situacions reals o simulades de la vida quotidiana, i posar en pràctica processos de raonaments que porten a la solució dels problemes, a l'obtenció d'informació o la presa de decisions.

L'ús responsable del medi ambient i dels recursos naturals

Ser conscient de la influència que té la presència humana en l'espai i de les modificacions que introdueixen, adoptant una actitud crítica en l'observació de la realitat i en l'anàlisi dels missatges informatius i publicitaris, així com uns hàbits de consum responsable en la vida quotidiana.

L'autonomia i eficàcia en el tractament crític de la informació

Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació per organitzar i processar la informació, i resoldre problemes reals eficaçment, mostrant una actitud crítica i reflexiva.

La participació social i valoració de la democràcia

Exercir activa i responsablement els drets i deures de la ciutadania, valorant les diferències i reconeixent la igualtat de drets entre diferents col·lectius, en particular, entre homes i dones.

La capacitat d'expressar-se artísticament i gaudir amb això

Desenvolupar la iniciativa, la imaginació i la creativitat per realitzar creacions pròpies; conèixer les diferents manifestacions cultural i artístiques; i interessar-se per la conservació del patrimoni.

El control de les pròpies capacitats d'aprenentatge

Ser conscient de allò que es sap i de allò que és necessari aprendre, conèixer les pròpies potencialitats i carències, extraient profit de les primeres i tenint motivació i voluntat per superar les segones.

La capacitat d'elegir i treure endavant projectes individual o col·lectius

Posar-se objectius, planificar, mantindre la motivació, prendre decisions, actuar, autoavaluar-se, extreure conclusions, aprendre dels errors, valorar les possibilitats de millora...

Per tal de concretar les competències clau, establim una sèrie d'indicador d'assoliment:

COMPETÈNCIA LINGÜÍSTICA

Amb la finalitat de millorar la comprensió lectora i l'expressió escrita, PROPOSEM

1. Ser capaços de sintetitzar i redactar diferents tipus de text correctament i, sobretot, interpretar-los històricament. **Aquest objectiu, donada la seua gran importància procedimental, és compartit amb el curs anterior, amb 1r. de Batxiller.**
2. **Per tal d'assolir aquest objectiu competencial, molt important seria:** la utilització convenient dels **exercicis i el seguiment diari del treball de classe, doncs aquest treball de l'alumne és una part molt important dels materials curricular i un dels instruments més adients per expressar els seus guanys educatius, de fet, és el principal indicador d'èxit o fracàs escolar.**
3. Mitjançant el treball amb textos, i dins de la potenciació de la competència en comprensió lectora, CALDRIA: identificar i analitzar les interrelacions que es produeixen entre els fets polítics, econòmics i culturals i el paper que les persones tenim, assumint que l'explicació històrica és una conjunció d'elements estructurals i intencionals.

COMPETÈNCIES MATEMÀTICA I BÀSICA EN CIÈNCIA I TECNOLOGIA

En aquest apartat, caldrà potenciar el tractament específic de procediments estadístiques, com ara: tractament de taules, gràfiques de barres o circulars, càlculs de taxes (natalitat, mortalitat, fecunditat) i altres aplicacions de les estadístiques (distàncies astronòmiques, conversions de mesures per al càlcul de les distàncies i altres procediments de treball.

Caldrà que aquest treball reba una especial atenció, aplicats sobretot a la resolució de problemes entesos des de la concepció del mètode de treball històric.

De tota manera, aquest apartat rep una concreció més detallada, a més de la introducció de l'apartat anterior) en l'epígraf final d'aquest esborrany.

COMPETÈNCIES LINGÜÍSTIQUES (EN LLENGUA ANGLESA).

Es potenciarà el coneixement vehicular de l'anglès en tres apartats específics:

- a) **Navegació per Internet i consulta de documents adients en llenguatge original** (la majoria de les webs es troben en anglès, però es poden consultar també sense problemes tot seguint el traductor automàtic de Google que conserva el text original).
- b) **Visualització de pel·lícules adients en llenguatge original** (subtitulades al castellà o a l'anglès),
- c) **Lectura complementària de documents o llibres, reduïts en complexitat i vocabulari**, segons els temes que es tracten. Es pot accedir a un ample catàleg de llibres 'free edition' en qualsevol pàgina especialitzada d'Internet o en Amazon. Existeix igualment un

ample catàleg de pàgines web amb documents en anglès... no cal explicitar-lo.

COMPETÈNCIA DIGITAL.

L'objectiu bàsic serà la substitució del suport en paper i la disminució de l'anomenada '*brecha digital*' existent entre els '*Digital born*' (l'alumnat) i el professorat.

Per tal d'aconseguir-lo, s'utilitzaran presentacions en Power Point pròpies o alienes (recomanable la visita a *Slade Share*), el recurs a la presentació dels treballs per correu electrònic, la possible descàrrega d'apunts o de suports a l'aprenentatge des de les pàgines web del professorat o des del seus *sites* i altres elements funcionals en la mesura de les nostres disponibilitats (del Seminari de l'Institut). Menció especial mereix la pàgina Web de l'editorial (<http://www.santillana.es/contigo.htm>) que proporciona des de recursos didàctics en xarxa fins a un fòrum de discussió o projectes per canviar la pràctica docent.

S'acompanyen algunes adreces d'interés:

<http://www.claseshistoria.com/>

<http://www.uv.es/apons/uno.htm>

<https://sites.google.com/site/robertohistoriaespana2bacpucol/>

(COMPETÈNCIES INTEGRADES)

PROCEDIMENTS ESPECÍFICS DE TREBALL PER TAL DE POTENCIAR L'APRENENTATGE COMPETENCIAL (APLICABLES A TOTES LES COMPETÈNCIES CLAU)

S'entendrà com a treball en procediments històrics no sols el domini de les diverses **tècniques** necessàries per al treball de l'historiador, també l'entrenament i la pràctica continuada en les habilitats competencials superiors. És per això que caldrà entrenar a l'alumnat en el treball lògic, en el raonament i en els processos de síntesi i reconstrucció del coneixement geogràfic i històric.

Aquesta premissa caldria que ferà indispensable que **els continguts procedimentals sobre competències bàsiques es contemplin, sistemàticament**, en les diferents proves que proposades per a les diverses avaluacions. També pot resultar indispensable la presentació a l'alumnat de **taxonomies de treball procedimental sobre competències bàsiques** (semblants a les que s'esmenten en els punts següents), perquè permetrien la conducció i l'esglaonament del treball procedimental competencial.

- ◆ Amb la mateixa intensitat que en el punt anterior, caldrà considerar la necessitat del treball **procedimental sistemàtic**.

- ◆ Saber **globalitzar i referenciar** adientment:

És aquest un objectiu directament relacionat amb els anterior perquè per tal d'aconseguir-lo, l'alumnat hauria de dominar no sols el pensament formal sinó que també li serien imprescindibles determinats coneixements geogràfics bàsics per a la contextualització. Per la qual cosa, caldria entendre aquest objectiu com un **referent final de curs**.

- ◆ Aconseguir una lectura comprensiva dels textos i documents
- ◆ Ser capaç d'integrar informació en diferent suport
- ◆ Altres

Totes aquestes competències s'inseriran en el currículum ordinari tot respectant, igualment, la divisió tradicional, que s'explicita a continuació, en objectius general, criteris d'avaluació i de qualificació, etcètera. Així doncs, les competències bàsiques s'entendran com a continguts transversals a desenvolupar per cada professor en el marc de cada grup-classe en funció de les possibilitats d'aquest i de la dinàmica de treball adient.

4.- CONTINGUTS

◆ SELECCIÓ CURRICULAR I SEQÜENCIACIÓ PREVISTA.

Donada la gran extensió i complexitat temàtica i en ajustar-se al nou disseny curricular de la Comunitat Valenciana, establert des del curs 2003-04, i als continguts en ell enunciat, la tria temàtica s'ajustarà a cinc grans nuclis vertebradors:

◆ LES ARRELS DE L'ESPANYA CONTEMPORÀNIA: INTRODUCCIÓ A L'ANOMENADA “*HISTÒRIA D'ESPANYA*”

D'acord amb les darreres indicacions de la professora Encarna García Monerri, especialista de la Universitat de València en les PAU, aquest bloc s'entendrà amb caràcter únicament orientador, doncs enguany tampoc no es preveu una modificació dels continguts de la prova de Selectivitat. Així doncs, aquests continguts podran introduir els esdeveniments que han ocorregut des de l'arribada dels primers homínids a la Península Ibèrica fins el segle XVIII, amb una molt breu introducció a la romanització i a la gestació dels regnes ibèrics durant l'Edat Mitjana si el professor ho creu convenient. Idèntic tractament rebrà la conformació de l'Imperi espanyol—castellà durant l'Edat Moderna.

◆ LA FI DE L'ANTIC RÈGIM I LA CONSTRUCCIÓ DE L'ESTAT LIBERAL (1700-1874).

En aquest gran bloc, compost per sis temes en el manual de referència, s'estudien els processos que comporten la desaparició de l'Antic Règim i la construcció de la nova societat liberal i capitalista resultant de la revolució burgesa espanyola. Aquesta

societat cristal·litza i es consolida des d'una vessant conservadora amb el fracàs de l'experiència republicana. L'estudi proposat en aquest gran bloc inclourà també els aspectes econòmics i socials. No serà doncs un plantejament historiogràfic analitzat exclusivament des de l'òptica política.

◆ **L'ESPANYA DE LA RESTAURACIÓ (1875-1931).**

Aquest bloc temàtic està contingut en **3** apartats en el manual de referència. En el estudiarem el procés de transformacions econòmiques, socials i polítiques que comportaren tant l'inici de la modernització capitalista de l'estat com l'agreuament de la polarització social que ens duria al fracàs del parlamentarisme democràtic burgès, que ens portaria, a la fi, a la rebel·lió militar i a la guerra civil.

◆ **SEGONA REPÚBLICA I GUERRA CIVIL (1931-39).**

Serà aquest un bloc més reduït en extensió (només dos temes) però de gran importància per l'impacte emocional i polític que va ofegar durant un llarg període de temps posterior a la societat civil. La duresa de l'enfrontament, el gran arrelament de les ferides (físiques i psicològiques) patides per la societat espanyola i la gran crueltat de les repressions en les dues zones no ens han de fer perdre de vista l'atrevida aposta modernitzadora empresa per la República. Dels seus errors, però també dels seus encerts, nasqué una nova concepció d'Espanya.

◆ **LA DICTADURA FRANQUISTA (1939-75).**

En el període s'estudiarà el llarg procés històric (dividit en dos blocs) que ens porta des del final de la guerra (amb la brutal repressió que la seguí) fins la definitiva modernització i el desenvolupament de l'estat. Des de la primera etapa, immediatament posterior al final de la guerra, pseudofalangista, autàrquica i tardocatòlica fins la societat que succeí al dictador hi ha un llarg procés de canvi sociològic que serà contemplat per nosaltres.

◆ **LA TRANSICIÓ (1975-96).**

En el període s'estudiarà el darrer procés històric que ha conduït a l'actual estructura social, política i econòmica espanyola. L'apartat recollirà, de manera sintètica, les dues grans subdivisions que l'emmarquen: la transició pròpiament dita (amb els governs de l'UCD i la promulgació de la Constitució) i el *govern llarg* del PSOE amb la construcció de l'Estat del Benestar.

Aquesta temporalització s'entén com a real però orientativa, doncs cada professor tindrà que adaptar-la en funció de les possibilitats del grup-classe concret.

5.- CRITERIS D'AVUACIÓ

Els criteris d'avaluació parteixen de la concreció realitzada en el Document Pont a partir del Decret 87/2015, de 5 de juny. S'ha prescindit d'aquells referents al bloc de "Les arrels històriques d'Espanya" per les raons anteriorment esmentades.

BL1.1. Planificar la realització d'una indagació sobre les causes i conseqüències de fets i processos relatius a la història d'Espanya, definir problemes a partir de preguntes i hipòtesi i proposar un pla ordenat i flexible d'accions que facilite la selecció d'informació i recursos a partir de fonts diverses, l'organització del temps necessari i del treball individual i grupal.

BL1.2. Seleccionar i organitzar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió de textos orals i escrits, continus i discontinus, usats com a fonts, als quals es pot accedir a través de diversos mitjans (biblioteques, Internet, museus) i aplicar estratègies, d'acord amb el seu nivell, de busca, registre, selecció i organització de la informació i decidir si tals fonts són adequades, fiables, suficients i si tenen algun caire per la seua procedència i context de creació.

BL1.3. Interpretar les dades, evidències i informació històrica per mitjà de la seua representació en forma de gràfiques, línies de temps, diagrames, taules, mapes conceptuals o esquemes i evitar juís valor sobre el passat en termes de normes i valors del present.

BL1.4. Comunicar de forma oral o per escrit el procés d'aprenentatge i els seus resultats per mitjà de textos corresponents a diversos gèneres, complir els requisits formals, l'adequació, la coherència i la correcció gramatical corresponent al seu nivell educatiu per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements, interactuar en diversos àmbits amb un llenguatge no discriminatori i utilitzar amb precisió la terminologia conceptual adequada.

BL1.5. Usar diferents eines informàtiques per a buscar, seleccionar i emmagatzemar diversos documents, considerats com a fonts, de forma contrastada en mitjans digitals i col·laborar i comunicar-se per a elaborar continguts i interpretar-los compartint la esta informació en entorns virtuals d'aprenentatge i adoptar un comportament que previnga males pràctiques.

BL1.6. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic

BL1.7. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenrotllament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les accions pròpies i de les seues conseqüències. BL1.8 Buscar i seleccionar informació sobre entorns acadèmics i professionals vinculats amb la història del món contemporani i analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.

BL3.1. Examinar les reformes administratives, polítiques i econòmiques promogudes per la dinastia borbònica al llarg del segle XVIII i els conflictes i resistències que van generar i relacionar-les amb les propostes dels il·lustrats utilitzant com a fonts els textos de difusió de les seues idees a través dels seus informes, discursos, articles periodístics o cartes.

BL3.2. Debatre els límits i contradiccions de les polítiques reformistes desenrotllades en el segle XVIII tenint en compte els problemes que van afrontar i els resultats obtinguts per mitjà de la comparació de diverses interpretacions historiogràfiques.

BL3.3. Reconèixer les implicacions de la Revolució francesa en la percepció i en les decisions dels grups dirigents i exemplificar les contradiccions i els conflictes a què s'enfrontava l'Antic Règim a partir de testimonis de coetanis.

BL3.4. Interpretar la labor legislativa de les Corts de Cadis com una resposta des de l'ideari del liberalisme a la crisi de l'Antic Règim a partir d'una selecció d'articles de la constitució de 1812 i relacionar el procés de la seua redacció amb el context de la Guerra d'Independència i la confrontació dels projectes polítics d'absolutistes, liberals i reformistes.

BL3.5. Constatar la lluita entre liberals i absolutistes al llarg del regnat de Ferran VII i com determinen les fases del seu regnat i els fets més destacats en una línia de temps i explicar la fallida de la Monarquia Absoluta tenint en compte les seues contradiccions internes i el procés d'independència de les colònies americanes.

BL3.6. Relacionar les pintures i gravats de Goya amb els esdeveniments d'este període i descobrir el seu valor com a font històrica reconeixent la seua capacitat crítica i la seua perspectiva davant dels esdeveniments de què va ser testimoni.

BL4.1. Analitzar els canvis polítics, econòmics i socials que va suposar la formació de l'estat liberal considerant els diferents corrents ideològics i el paper dels seus principals protagonistes, per mitjà d'una selecció comparativa de fragments de textos de caràcter jurídic i relacionar estos canvis amb les bases socials que els van recolzar o s'hi van oposar, amb els seus referents ideològics i amb els conflictes que van generar.

BL4.2. Interpretar la dinàmica del Sexenni revolucionari com un període de busca d'alternatives democràtiques a la monarquia isabelina i especificar els grans conflictes interns i externs als quals van haver d'enfrontar-se els governs successius amb el suport d'una línia de temps en què s'indiquen els principals esdeveniments.

BL4.3. Descriure els canvis i les continuïtats en les condicions de vida de les classes treballadores i de la burgesia lligades a les reformes liberals i relacionar-les amb els conflictes que van protagonitzar i els inicis del moviment obrer a Espanya des d'una perspectiva internacional a partir de textos historiogràfics, periodístics i imatges

BL5.1. Contrastar la concepció del sistema polític de la Restauració amb el seu funcionament real per mitjà de l'anàlisi dels problemes de caràcter polític, social, regional religiós i militar i argumentar en quin grau va superar alguns dels problemes del període isabelí i quins van ser els seus límits a l'afrontar els reptes que plantejava la integració dels nacionalismes i del moviment obrer en el sistema polític.

BL5.2. Explicar la crisi del 98 com a manifestació de les limitacions del règim de la Restauració distingint causes internes i externes i relacionar estos fets amb les crítiques del regeneracionisme i la seua exigència de reformes polítiques utilitzant com a fonts alguns documents significatius escrits pels intel·lectuals regeneracionistes.

BL5.3. Analitzar els canvis i continuïtats en l'evolució de la població i l'economia espanyoles al llarg del XIX i principis del XX i posar en perspectiva històrica les mesures adoptades pels governs i el debat entre proteccionistes i lliurecanvistes en el context de les dificultats per al desenrotllament econòmic i la superació dels desequilibris territorials.

BL5.4. Interpretar la dictadura de Primo de Rivera com una solució autoritària a la crisi del sistema polític de la Restauració explicant per què es va arribar a esta tenint en compte les contradiccions del sistema de la Restauració, els límits de les seues reformes i les conseqüències de la I Guerra Mundial i constatar el seu fracàs com resultat dels límits de les seues mesures intervencionistes, les seues contradiccions i l'activitat de l'oposició.

BL5.5. Reconéixer la importància de l'Edat de Plata de la cultura espanyola, exposar les aportacions de les generacions i figures més representatives i destacar el protagonisme dels intel·lectuals en la vida cultural i política assenyalar la seua influència en la labor de la II República.

BL6.1. Interpretar la Segona República com una solució democràtica a la crisi del sistema polític de la Restauració emmarcant-la en el context internacional de crisi econòmica i conflictivitat social i analitzar les actuacions desenrotllades en cada una de les seues etapes en relació amb els problemes socials, econòmics i polítics heretats contrastant diverses fonts històriques.

BL6.2. Explicar la Guerra Civil i el curs dels esdeveniments en les dos zones tenint en compte els seus antecedents i el context internacional i destacar les seues conseqüències a partir del contrast de diverses interpretacions historiogràfiques.

BL7.1. Explicar l'evolució de la dictadura franquista assenyalar els seus suports socials, les resistències, les transformacions polítiques, econòmiques i socials que es van produir, relacionar-les amb la canviant situació internacional i interpretar la seua crisi com a resultat de les contradiccions i els conflictes que els estos canvis van agreujar.

BL7.2. Seleccionar la producció cultural més representativa d'este període assenyalar els seus condicionants ideològics i polítics i reconéixer el valor d'algunes manifestacions culturals, incloses les desenrotllades a l'exili, com una font per a conèixer les transformacions que estaven ocorrent des de finals dels anys cinquanta qüestionant les visions estàtiques d'este període.

BL8.1. Descriure les dificultats de la transició a la democràcia des del franquisme en un context de crisi econòmica i el paper exercit per l'oposició i els conflictes socials i relacionar tot això amb les mesures que van permetre el desmantellament institucional del règim i la celebració de les primeres eleccions democràtiques amb l'ajuda d'una línia de temps. BL8.2. Diferenciar el nou model d'Estat democràtic establert en la Constitució de 1978 de la dictadura franquista i destacar el pacte constitucional i la seua concreció en actuacions encaminades a assolir un ampli acord social i polític i a afrontar desafiaments heretats del franquisme a partir de testimonis, documents periodístics i textos historiogràfics.

BL8.3. Analitzar l'evolució econòmica, social i política d'Espanya des del primer govern constitucional de 1979 fins a l'actual crisi econòmica, posar en perspectiva històrica el procés d'integració en la Unió Europea i en altres àmbits i destacar els èxits i desafiaments relatius a la igualtat social i l'Estat de Benestar.

6.- INSTRUMENTS D'AVUACIÓ

AVALUACIÓ DEL PROCÉS D'ENSENYANÇA I APRENTATGE

L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat serà continua, tenint en compte els diferents elements del currículum.

Els criteris d'avaluació seran la referència fonamental per valorar el grau d'adquisició de les competències bàsiques i el de consecució dels objectius.

S'avaluarà tant els aprenentatges de l'alumnat com els processos d'ensenyament i la seua pròpia pràctica docent.

Els instruments d'avaluació seran els següents:

- ◆ **L'observació dels hàbits de treball** entre l'alumnat, inclòs aquí l'apartat al voltant del lliurament i correcció dels treballs setmanals.
- ◆ **Proves escrites.** Aquestes proves s'entendran bàsicament com exàmens, amb les particularitats ja esmentades. Es dissenyarà un examen per cada dos unitats o temes (aproximadament un mensual), tot i que es pot optar per un de caràcter trimestral, especialment a partir de la segona avaluació per aconseguir globalitzar el contingut i respondre amb més garanties a la darrera pregunta de l'examen de les PAU que demana respostes transversals sobre la història contemporània.
- ◆ Sobre la **gradació en els nivells de raonament**, ens remetem als apartats ja concretats més amunt en aquesta programació.

Per tal de plasmar pràcticament aquestes pautes, s'habilitaran eines i instruments específics que ho contemplen en la nota de l'assignatura. Un element complementari en la nota final, a concretar en els criteris de qualificació, pot vindre donada per la mesura dels **progressos** de l'alumnat; així la qualificació no vindria sols donada per l'estat final d'arribada de l'alumnat sinó per la **diferència** entre l'estat inicial i el final, amb especial menció a l'esforç mesurable de l'alumnat. Igualment es tindrà en compte la seua participació en les activitats complementàries o d'ampliació.

Les proves escrites intentaran mantenir sempre una mateixa tipologia, d'acord amb la composició de l'examen de Selectivitat, si bé aquesta tipologia s'anirà introduint gradualment al llarg del curs. **Malgrat aquesta apreciació base, cada professor decidirà en funció del grup i de les circumstàncies mantenir o variar aquesta tipologia d'examen.**

No hi haurà cap prova inicial, tant per ser ja conegut la quasi totalitat de l'alumnat com per la poca efectivitat que aquest tipus de prova (no participació de l'alumnat, poca implicació, dificultat de correcció, etcètera) ha mostrat en altres moments. Es podria estudiar la implementació d'un registre acumulatiu d'alumnes (una història acadèmica arrossegada a tot el llarg de l'estada de l'alumne a l'Institut) com alternativa. Aquesta possibilitat hauria de concretar-se i elaborar-se, potencialment, en el si del Projecte Curricular del Departament.

7.- CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

S'aplicaran els elements numèrics usuals en la qualificació dels exàmens i dels treballs, però tot tenint en compte la valoració dels nivells cognitius de l'alumnat i del seu progrés. La nota mitjana d'avaluació serà la **mitjana** compensada dels **exàmens**

practicats unida a la nota dels treballs pràctics (comentaris i altres pràctiques històriques). Malgrat aquesta distribució bàsica de notes, es demanarà obtenir, almenys, un **2** (sobre 10) en la nota de cada examen per tal de poder aprovar l'avaluació corresponent.

Un resum indicatiu seria el següent:

COMPOSICIÓ DE LA NOTA DE CADA AVALUACIÓ.

Mitjana dels exàmens efectuats en cada avaluació: **90%**

Mitjana de les treballs pràctics i altres petites proves: **10 %**

La nota sobre la qual es farà la mitjana per tal de dictaminar la nota de recuperació es calcularà en tenir en compte la mitjana entre la nota d'avaluació i la corresponent a la recuperació, si bé, per tal d'afavorir l'alumnat, **és podrà superar l'avaluació amb un 4,5 de mitjana entre la nota d'avaluació i la de recuperació.** És a dir, si l'alumne obté un **4** en la nota d'avaluació, aprovaria amb un **5** en la recuperació, però si obté només un **3** en l'avaluació (nota mínima per tal de poder fer la recuperació) necessitaria un **6** en l'examen de recuperació per tal de poder superar l'assignatura en aqueixa avaluació.

□ Composició de la nota final.

La **tendència** del Departament (**sotmesa a la lliure decisió —llibertat de càtedra— de cada professor particular**) serà calcular la nota final tot tenint en compte **la mitjana** de la qualificació de les diferents avaluacions, si bé **amb dues avaluacions suspeses, l'assignatura s'entendrà com a suspesa**, entenent-se com a nota indicativa de suspens quan la qualificació final d'avaluació no arriba a cinc. Malgrat açò, **podrà** haver també un **examen final** de l'assignatura, on es valorarà el progrés de tot el curs; en la nota d'aquest examen **caldrà obtenir un 5 en aquest examen per tal d'aprovar l'assignatura.**

Es podrà valorar l'actitud amb un punt sobre deu a l'hora de computar la nota final. Aquesta qualificació serà de lliure disposició per al professor i **tindrà especialment en compte la participació de l'alumne en les activitats complementàries o d'ampliació.**

En qualsevol cas, com a nota final suficient per tal de superar l'assignatura s'entendrà la qualificació de **cinc**. Es procedirà d'igual manera per a l'examen final de setembre.

COMPOSICIÓ DE LA NOTA FINAL D'ASSIGNATURA.

Mitjana de les notes de cada avaluació: **100%**

Amb dues avaluacions suspeses s'entén que l'assignatura està suspesa.

◆ CRITERIS DE RECUPERACIÓ.

El professor podrà habilitar proves específiques de recuperació en finalitzar cada avaluació, però aquesta recuperació sols s'efectuarà quan la mitjana de l'avaluació haja estat **superior a 2**. En cas contrari, no hi haurà recuperació en aqueixa avaluació. Malgrat açò serà potestat de cada professor la possibilitat d'esmenar aquesta nota mínima (a l'alça o a la baixa) podent fins i tot practicar exàmens de recuperació a alumnes que, sense haver obtingut la nota necessària per tenir dret a la recuperació, puguen merèixer un tractament especial a judici del professor. Cal recordar, si hi hagués recuperació, que la nota de superació per recuperació d'aqueixa avaluació seria la corresponent a la mitjana entre la nota d'avaluació i la corresponent a la recuperació, si bé es podrà superar l'assignatura en l'avaluació (a criteri lliure del professor) objecte de recuperació amb un **4,5** de mitjana entre les dues notes.

No hi haurà possibilitat de recuperació, ni parcial d'avaluació ni final de setembre, quan s'haja produït un abandonament manifest de l'assignatura per part de l'alumne, entenent-se per tal no sols la no assistència reiterada a les classes, sinó també la manca reiterada d'actitud i disposició de treball.

La **tendència** del Departament serà la de no practicar cap recuperació final en el mes de juny (prova de 'suficiència'), per la qual cosa l'examen de setembre inclourà tots els continguts programats per al curs en aquesta assignatura que **s'han treballat efectivament a la classe**. Tal i com resulta lògic, si malgrat que la programació inclou el desenvolupament de 15 temes només s'hagueren pogut desenrotllar 12 fins maig, serien aquests 12 temes l'objecte de treball de l'avaluació de juny, no podent el professor preguntar cap tema diferent a aquests.

Aquest examen de juny sols podrà ser realitzat per l'alumnat que no haja abandonat efectivament les classes. Per aquests alumnat, d'acord amb els paràgrafs anteriors no hi haurà recuperació ni en juny ni en setembre.

8. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

◆ PROCEDIMENTS DE TREBALL:

El professorat del Departament ha decidit treballar conjuntament el llibre de text de l'editorial Vicens Vives i també els annexos procedimentals que cadascú puga aportar en forma de fotocòpies i material auxiliar, de vegades sota la forma de dossiers i documents intercalats amb la narració històrica. Sempre que siga possible, s'utilitzaran conjuntament amb altres possibles documents i materials auxiliars de treball no textuals. Per tal de garantir un treball procedimental ajustat al temps real disponible, caldria treballar, al menys, **3 documents mensuals** dels temes presents en cada avaluació. L'accepció de document s'entendrà en el seu sentit més ampli, en considerar com a tal tant els documents textuals com les imatges, els mapes i les estadístiques, els comentaris o reflexions textuals, les adreces històriques d'Internet etcètera.

Com a mètode de treball per tal d'apropar-se als documents es faran servir, bàsicament, el que la mateixa editorial presenta en el llibre abans esmentat, amb la única precisió d'intentar combinar texts contraposats, en cada cas en el que es treballen documents, per tal de potenciar la crítica de fonts i el pensament divergent entre l'alumnat. També es podrien utilitzar les propostes de comentari de documents ja

elaborats (malgrat tenir un component molt formalista) per l'editorial SM, així com els mapes conceptuals sintètics amb els quals aquesta editorial tanca els seus temes.

Per tal de dur endavant els objectius caldrà treballar exercicis concrets de **crítica de fonts històriques**, enteses aquestes en la seua accepció més ampla, tant primàries com secundàries:

- ◆ Caldrà presentar diverses fonts contraposades a l'alumnat per tal d'aconseguir un treball sistemàtic d'aquest sobre les mateixes.
- ◆ Caldrà saber distingir informació històrica manipulada però útil d'altra que no ho siga
- ◆ Caldrà saber diferenciar entre fet històric i interpretació del mateix.
- ◆ Altres...

Com a conseqüència lògica de la necessitat de tenir en compte el treball procedimental, caldrà reservar algun espai horari de les classes d'història per a:

—Fer comentaris històrics textuais des de diverses perspectives: filosòfiques, literàries, històriques i altres.

—Fer comentaris històrics també sobre documents amb altres suports que el paper: realitzar comentaris icònics, d'obres d'art i d'imatges en general.

—Treballar, per als temes d'Història Contemporània, la premsa escrita al voltant dels temes d'actualitat o d'altres referents que puguen ésser útils per als objectius generals de l'assignatura d'història.

—Altres...

De tota manera, serà sempre indispensable entendre el treball històric com una tasca **d'interpretació**, per la qual cosa el coneixement històric, a l'igual que passa amb la resta del coneixement científic, mai està completament fixat. És variable i sotmés a rectificacions.

El professor dividirà aquest treball procedimental entre els apartats que es desenvoluparan a la mateixa classe i aquelles altres tasques a desenrotllar a casa per l'alumne. Els professors podran encarregar tots els dies alguna petita tasca casolana, i, a més, **una vegada cada una o dues setmanes** es podrà demanar un treball més complex d'interpretació històrica i documental; aquest treball caldrà tornar-lo corregit el més aviat possible, preferentment en la primera classe disponible de la setmana següent.

RECURSOS DIDÀCTICS.

El recurs més utilitzat serà el llibre de text, tant per la manca de temps de treball a l'aula (només tres hores setmanals) com pels imperatius marcats per les PAU. El manual resulta dens però ben estructurat i la seua lectura no hauria de resultar difícil per a l'alumnat, amb una introducció que delimita en poques línies tots els desenvolupaments del tema que es va a treballar. Per facilitar aquesta tasca, en la nova edició del llibre s'incorpora ja una síntesi final en forma de treball procedimental amb indicacions que podrien utilitzar-se per tal de construir un 'mapa conceptual': aquesta

podria ser una de les tasques específiques del professorat, tal i com es detalla en els criteris d'avaluació i en l'apartat de treball procedimental.

Per tot això, pensem, el manual incorpora una interessant quantitat de documents textuais i icònics que aporta 'lligats' a la narració històrica de tal manera que apareixen estructurats i integrats, de manera molt raonable, els elements narratius i conceptuals del text; aquesta particularitat, unida a les propostes d'activitats que es troben al final de cada tema, proporciona una ferramenta addicional per tal que el professor delimiti línies de treball.

Igualment, resulta lògic que, a més d'utilitzar aquests documents, el professor pugui utilitzar transparències pròpies, lectura de premsa, atlas històric, vídeos especialitzats, pel·lícules comercials i altres elements funcionals. Per la qual cosa, de manera indicativa, es ressenyen a continuació en un annex final (en un únic tema i a mena d'exemple) un llistat de bibliografia, videografia i adreces d'Internet, que el professorat podria consultar i emprar en funció dels seus desitjos i possibilitats.

ELEMENTS TRANSVERSALS

FOMENT DE LA LECTURA

Com a foment de la lectura l'alumnat haurà la lectura de textos relacionats amb cadascú dels continguts mencionats en aquesta programació. També la lectura de llibres com : "El lector de Julio Verne" de Almudena Grandes, presente en el Club de Lectura de Castellà del centre.

UTILITZACIÓ DE LES TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ I LA COMUNICACIÓ

L'alumnat estarà donat d'alta amb nom d'usuari i amb contrasenya per tal de poder accedir a Moodle (Aules).

9.- ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.

L'atenció a la diversitat fa referència al "reconeixement de la necessitat i la urgència d'impartir una ensenyança on tots xiquets i xiquetes, joves i adults amb necessitats educatives especials dins del sistema comú d'Educació" (Declaració de Salamanca, 1994, p 17.)

Una escola inclusiva és aquella que educa en diversitat, i educar en diversitat significa reconèixer que "cada alumna i cada alumne té necessitats úniques que poden requerir suports en diferent nivell d'amplitud, intensitat i durada". Així ho especifica el DECRET 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià. Es desenvolupen més punts, entre d'altres, on es parla de com l'educació inclusiva té com a objectiu respondre a les necessitats educatives de tots els alumns per tal d'eliminar qualsevol tipus d'exclusió, desigualtat i vulnerabilitat. Açò s'aconsegueix gràcies a l'anàlisi i reflexió sobre els

factors que creen o poden generar desigualtat, així com la planificació d'actuacions destinades a la millora i l'aplicació de canvis que possibiliten l'atenció a la diversitat.

L'ORDRE 20/2019, de 30 d'abril, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'organització de la resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat en els centres docents sostinguts amb fons públics del sistema educatiu valencià, entén la inclusió educativa com un dret que ha d'assegurar-se en les cultures, les polítiques i en el sistema educatiu i tot el que té a veure amb ell. És per açò que es duran a terme tota una sèrie d'actuacions que eviten la discriminació i que garantisquen la igualtat d'oportunitats i l'accessibilitat universal en totes les seues dimensions, tant física com sensorial, cognitiva, emocional, actitudinal i de comunicació. Perquè l'aprenentatge siga significatiu de manera igual entre tots els alumnes i les alumnes de la classe, la diversitat de ritmes d'aprenentatge és molt important a tenir en compte. D'aquesta manera s'evitarà la frustració de l'alumnat amb menys capacitats cognitives, i al mateix temps l'avorriment i el conseqüent desinterès per l'assignatura dels que disposen de més capacitat.

l'article 11 del DECRET 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià, organitza l'atenció al a diversitat en quatre nivells:

NIVELL I: va dirigit a la comunitat educativa, aquesta haurà d'elaborar tota una sèrie de mesures que els òrgans de govern, coordinació i participació del centre hauran de proposar i aprovar. Els documents on s'especifiquen les mesures seran el projecte educatiu del centre i el pla d'actuació a la millora (PAM).

NIVELL II: el segon nivell de resposta passa a ser responsabilitat del grup o classe. Serà per mitjà de les programacions didàctiques que s'atendrà a la diversitat que hi puga existir en el grup. Mitjançant activitats d'ampliació i reforç es farà possible el desenvolupament de les competències i previndre així les dificultats d'aprenentatge que hi puguen aparéixer. Així com actuacions transversals que fomenten la igualtat, el benestar i la convivència. És per açò que moltes de les activitats desenvolupades durant el curs han estat pensades per a ser realitzades per grups. El treball en grup cooperatiu és una estratègia de treball molt potent per a atendre la diversitat dins de l'aula en aquest nivell de resposta. Per mitjà d'aquesta tècnica es construeix de manera conjunta el coneixement escolar i permet l'ajuda mútua en el camí per assolir els objectius i competències que s'adquiriran en cada activitat. Els alumnes amb una major capacitat o rendiment podran ajudar a aquells que no tenen tanta capacitat. Per tal que el treball per grups siga fructífer els alumnes que formen cada grup seran col·locats de manera seleccionada, així s'assegura que hi haja un equilibri d'estudiants més avançats i estudiants que els costa més en cada grup. Aquest nivell de concreció es desenvoluparà en el nostre departament amb el 2n PMAR, que treballa per àmbits de coneixement.

NIVELL III: el tercer nivell de resposta a la diversitat requereix d'un enfocament diferenciat i individual o en grup. Aquest nivell de resposta exigeix actuacions d'acompanyament i suport personalitzat per l'alumna o alumne que ho necessite. Aquest nivell de concreció es desenvoluparà en el nostre departament amb el 2n PAC. Així mateix, l'existència d'alumnat amb altes capacitats es correspon a aquest nivell, i tindran les adaptacions d'enriquiment corresponents que considere el professorat.

NIVELL IV: aquest nivell correspon a l'adaptació curricular individual significativa (ACIS), una mesura curricular extraordinària dirigida a l'alumnat amb necessitats

educatives especials amb un desenvolupament competencial valorat amb els instruments adequats i amb la col·laboració del Departament d'Orientació, que presenta un desenvolupament inferior a dos o més cursos.

En el cas d'aquesta matèria no hi haurà adaptacions curricular, tenint el compte l'etapa de Batxillerat. No obstant això, es tindrà especialment en compte a aquelles persones que no han cursat Història del Món Contemporani en 1r de Batxillerat per tal d'ajudar-los a assolir les mateixes competències que la resta de l'alumnat. Es podran demanar més comentaris opcionals a aquests alumnes per suplir les possibles carències que apareguin.

ACTIVITATS DE REFORÇ I AMPLICACIÓ.

En aquesta programació s'ha **procurat tenir** en compte els diferents ritmes d'aprenentatge que desenvolupa cada alumne a l'aula. S'ha partit de la concepció global de que el docent ha d'orientar la seua intervenció en funció de la diversitat de formes d'aprenentatge que s'hi poden donar entre l'alumnat. D'aquesta manera els continguts conceptuals i procedimentals es tracten a la programació amb diferents nivells de profunditat:

El text expositiu i les activitats de síntesi de l'editorial desenvolupen els continguts bàsics. Hi ha poden utilitzar-se alguns exercicis com activitats de síntesi amb un grau major de profunditat diferenciades de la resta. A més, els documents enumerats al llibre i les activitats que els acompanyen permeten un segon nivell d'aprofundiment dels continguts de la unitat per aquells alumnes que hagen adquirit els aprenentatges bàsics. Fins i tot hi ha un tercer grau d'activitats destinades als que poden desenvolupar un major aprofundiment en les activitats finals de la unitat. Igualment, se suggereixen, al llarg del tema, altres activitats o exercicis que poden servir com reforç i ampliació així com fitxes complementàries.

10. UNITATS DIDÀCTIQUES:

1R. TRIMESTRE:

SETEMBRE.

1. Les arrels de l'Espanya Contemporània (optatiu per al professor durant el curs 2019-2020 per les raons abans esmentades).

Recollirà aquest gran apartat, si el professor així ho creu convenient, els dos primers temes del manual.

2. L'Espanya del segle XVIII.

Dintre d'aquest tema, estudiarem el segle XVIII en el qual el reformisme borbònic mostra la seua impotència per tal de capgirar el curs dels esdeveniments. L'arribada de la nova dinastia, si bé alterarà profundament molts dels trets sociològics i polítics espanyols, no tindrà èxit en el seu intent d'aconseguir una transformació

modernitzadora i rebrà a més l'impacte de la Revolució francesa. Les transformacions econòmiques, polítiques i culturals tindran un especial seguiment, des de la guerra de Successió fins la del francès a través de l'anomenat segle de les llums.

OCTUBRE.

3. La crisi de l'Antic Règim (1808-1833)

En aquest tema, caldrà interpretar l'evolució política, social i econòmica que condueix des de la crisi final del regnat de Carles IV fins la dissolució de la societat de l'Antic Règim amb l'inici de la Revolució liberal i burgesa espanyola, tot incloent-hi els fets més rellevants de la guerra de 1808, la tasca de les Corts gaditanes, el Trienni Liberal i els processos lligats al procés d'emancipació de l'Amèrica hispana.

4. La construcció de l'Estat liberal (1833-68)

El tema es centra en l'anàlisi i la interpretació dels fonaments del nou equilibri del poder resultant del triomf liberal en la guerra carlista i els processos que conformen la definitiva implantació del liberalisme. Així, caldrà interpretar l'evolució política i social durant el període isabelí i l'onada de pronunciament i revolucions progressistes com un element decisiu i específic del procés concret de la revolució burgesa espanyola.

Igualment, ens caldrà identificar i explicar les notes distintives de les diferents opcions polítiques de l'Espanya del període.

NOVEMBRE.

5. El Sexenni Democràtic (1868-74)

El tema complementa, en clau política, l'evolució social i econòmica treballada en l'apartat anterior. El monopoli moderat al poder i els canvis en el procés de consolidació del capitalisme espanyol, amb el sorgiment i predomini de noves classes socials, portaren la societat espanyola cap alternatives més radicals, a la recerca de la democràcia i d'unes altres formes de govern no contaminades per la corrupció i el nepotisme. Els experiments socials i polítics que es donaren durant el Sexenni Democràtic, amb especial menció a la Primera República, constituïran el principal argument del nostre treball.

6. Transformacions agràries i expansió industrial (1833-74)

És aquest un tema de contingut fonamentalment econòmic. En ell, estudiarem les transformacions econòmiques que conduïren a la implantació del capitalisme a Espanya i entrarem en el debat al voltant del possible fracàs de la revolució industrial espanyola... tesi no mantinguda pels autors del llibre que defensen l'anomenada 'teoria de la modernització'. Aquesta perspectiva múltiple i complexa ens obligarà a descriure i explicar fets i processos des de l'òptica i els criteris de la multicausalitat històrica.

DESEMBRE.

7. La societat del segle XIX.

Després dels estudis econòmics i polítics serà l'hora de constatar el canvi i l'evolució social amb major deteniment que en el tema anterior. El naixement i evolució del moviment obrer, en les seues vessants socialista i anarquista constituirà l'eix central del tema.

2N. TRIMESTRE:

GENER

8. La Restauració monàrquica (1875-1902)

El tema es preocupa, en primer lloc, per descriure les condicions polítiques i socials en les quals naix el règim de la Restauració, per tal de procedir a continuació a l'assenyalament dels fonaments del sistema polític—institucional canovista i explicar l'evolució del sistema polític que el va fer possible. Esmenta especial rebran l'estudi dels processos que permeteren la seua consolidació, amb el caciquisme en primer lloc, i els factors i les circumstàncies en les quals sorgiren els moviments d'oposició al sistema (moviment obrer, nacionalismes i forces anti—sistema).

Malgrat que les transformacions socials i econòmiques seran objecte de treball en el tema següent, s'introduiran alguns referents al voltant de la crisi agrària i del debat entre proteccionisme i lliurecanvisme.

Finalment, es descriurà somerament la situació de l'Imperi colonial espanyol a final del segle XIX, el 98 i les seues conseqüències cultural i socials.

9. Transformacions econòmiques i socials i formació d'una base industrial en el primer terç del segle XX

Analitzarem aquí les condicions, problemes i desequilibris bàsics de l'economia espanyola en el període comprés entre el darrer quart del segle XIX i el primer terç del s. XX. L'evolució demogràfica, la sempiterna crisi hacendística, els progressos industrials (malgrat que entrebancats per la deficient evolució agrícola) i el debat al voltant de la intervenció de l'Estat en la vida econòmica seran el gruix de la qüestió.

FEBRER.

10. L'època del reformisme frustrat (1902-1914) i la crisi del parlamentarisme (1914-1931)

Es treballarà en aquest tema la particular conjunció entre la peculiar estructura demogràfica, social i política de l'Espanya de principis del segle XX i els intents de reformisme dinàstic. Després d'una breu introducció al voltant de l'activitat cultural i les seues conseqüències socials, s'analitzarà i interpretarà l'enfortiment de l'oposició al sistema i el creixement i consolidació de les alternatives obreristes, amb especial referència a la Setmana Tràgica.

La crisi final del sistema de la Restauració s'atacarà des de l'assenyalament de les causes i manifestacions de la crisi de 1917, en associar l'evolució de la conjuntura econòmica i la conflictivitat social després de l'anàlisi dels principals problemes socials, polítics i econòmics del període. Igualment, analitzarem la intentona representada per la Dictadura de Primo de Rivera i els factors que contribuïren al seu fracàs final, tot obrint així el procés d'enfrontament obert entre les 'dues Espanyes'.

11. La Segona República (1931-36)

El tema s'enceta amb una descripció del procés que porta a la proclamació i institucionalització de la República i a les conseqüències que açò implicarà en els ordres polític, econòmic i social. Tanmateix s'estudiaran els problemes estructurals, els projectes de reforma del primer bienni i la reacció conservadora del segon.

Aquesta reacció conservadora comportarà una nova onada revolucionària esquerrana fruit de la qual, i dels problemes irresolts, naixerà el Front Popular. A continuació procedirem a analitzar la fonamentació ideològica i política d'aquesta coalició i els motius i les causes del seu triomf electoral, per tal de, finalment, valorar algunes de les transformacions culturals, sociològiques i artístiques propiciades per la República abans d'enfocar l'inici de la Guerra Civil.

MARÇ

12. La Guerra Civil (1936-39)

S'ocuparem en primer lloc d'una breu gènesi del cop d'estat i de la rebel·lió militar amb una breu guaitada al curs de la Guerra. Més interès ens mereixeran les repercussions i conseqüències internacionals del conflicte, especialment l'impacte que tingué sobre la comunitat internacional i el pensament polític.

La diferent composició i evolució interna dels bàndols republicà i franquista i les seues diferents concepcions de la societat i la cultura es combinaran en un anàlisi final que no oblide els profunds canvis derivats del conflicte i la política de repressió i extermini institucional que fou una de les més penoses conseqüències del mateix.

13. El primer franquisme (1936-59)

El peculiar entramat i la naturalesa política i ideològica de la dictadura franquista (el nacional—catolicisme), els seus suports i fonaments socials i institucionals i les principals característiques del règim franquista seran el nucli central d'un tema que es completarà amb les condicions de la vida quotidiana durant els anys quaranta i cinquanta del segle XX i les causes i els motius dels primers intents d'obertura del règim i les conseqüències socioeconòmiques que açò reporta. Finalment, serà analitzada l'evolució de l'oposició interna i externa

3R. TRIMESTRE:

ABRIL.

14. El segon franquisme. Desenvolupament econòmic i transformacions socials (1959-75)

Com a conseqüències dels esmentats intents d'obertura, s'estudiaran els fonaments del 'desenrotllisme' espanyol dels anys seixanta i els profunds canvis que aquest ocasionà sobre l'estructura sociològica del país. A rengló seguit, interpretarem de manera complexa els diferents factors de descomposició política del franquisme, les seues contradiccions internes i creixent arrelament de l'oposició política que, conjuntament amb la mort del dictador, ens porta a la democràtica societat oberta de l'actualitat.

MAIG.

15. La Transició i la Construcció de l'Estat del Benestar (1975-96)

Es delimitaran les causes que motivaren el model de transició espanyola a la democràcia 'des de dalt' i s'estudiaran somerament les etapes en la construcció de l'Estat del Benestar i els problemes de corrupció que acabaren amb el govern del PSOE.

◆ Aclariment finals sobre els continguts seqüenciats.

Cal també especificar que aquesta és una programació que s'entén com un projecte de treball, modificable en funció de les possibilitats que proporcione la classe i els materials de suport que puga introduir el professorat. Per a totes aquelles persones que, per diferents motius, volgueren ampliar el treball, el professor intentarà habilitar hores i espais per tal de poder-ho fer, bé siga el dimecres de vesprada, preferentment, o en aquells altres espais horaris on fóra possible. Aquesta ampliació s'adreçarà, preferentment, cap a la inserció dels problemes historiogràfics en la vida social actual, amb especial atenció a la relació entre el conjunt de les anomenades Humanitats i la Història d'Espanya. Aquesta possible ampliació, podrà tenir la forma de petits treballs i reflexions a desenrotllar durant el curs i amb un abast més ample que la pròpia Història d'Espanya.

Els professors decideixen igualment, element constatable en observar la selecció temàtica, **potenciar el coneixement de la Història Espanyola Contemporània, no immediata**, tant per la necessitat de reduir una mica la inabastable extensió del programa com per ser els elements temàtics més sovint presents en les PAU.

11. ELEMENTS TRANSVERSALS

L'educació ha de ser completa, afavorint el desenvolupament en els alumnes d'aquells coneixements que afavoreixen la seua llibertat personal, responsabilitat, ciutadania, solidaritat, tolerància, igualtat, respecte i justícia que constitueixen la base de la vida en comú. Aquests coneixements es poden tractar als elements transversal. En aquesta àrea tractarem els següents:

Educació no sexista: Es procurarà sempre, a les activitats en grup, crear-ne mixtos, sense forçar la voluntat dels alumnes i tractant de fer-los comprendre de la seua importància.

Educació per a la pau: S'utilitzarà aquesta temàtica en algunes activitats. En aquestes s'intentarà posar de manifest els drets dels nens, la diversitat de les nacions, llengües i cultures, etc.

Educació mediambiental: S'utilitzarà en la majoria dels casos material en format digital, com a substitut del paper. Es fomentarà l'educació del reciclatge, tan a nivell de material fungible (paper, cartró, etc) com de les deixalles dels materials. També s'incidirà en tenir neta l'aula, ja que és on els alumnes desenvoluparan aquesta matèria.

Educació per a la salut: Posarem èmfasi en l'ergonomia. Per exemple, les postures correctes en un seient, disposició de les mans en un teclat, distància mínima que hi ha que estar del monitor, etc. Coneixeran quins problemes físics poden sorgir si no tenim en compte els principis d'ergonomia.

Educació per a l'emprenedoria: tractarem de fomentar en l'alumnat l'originalitat i la iniciativa a l'hora de cercar informació, treballar en grup i donar respostes a problemes plantejats en l'aula.

12.- ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

L'alumnat realitzarà una activitat complementària com la visita a la València republicana on es veurà un refugi de la Guerra Civil i es farà un recorregut pels llocs més emblemàtics de la ciutat durant aquest conflicte.

13.- AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT I INDICADORS D'ÈXIT

L'avaluació dels processos d'ensenyament i aprenentatge és una de les funcions del professorat segons la LOMCE.

En el Reial decret 1105/2014 que regula el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat s'estableix expressament en l'article 20: "Els professors avaluaran tant els aprenentatges de l'alumnat com els processos d'ensenyament i la seua pròpia pràctica docent, per al que establiran indicadors d'assoliment en les programacions didàctiques."

És necessària l'avaluació perquè hi haja millora i l'autoavaluació de la pràctica docent és una estratègia necessària per al desenvolupament professional dels docents. Són múltiples els factors que incideixen en la pràctica educativa i en conseqüència que estan implicats en la seua millora. La selecció dels continguts, el tractament integrat dels mateixos, l'organització espacial i temporal, els materials i recursos didàctics, la vinculació o la proximitat entre les tasques i els interessos de l'alumnat, la funció social de les tasques, la diversitat de l'alumnat, els ritmes i maneres d'aprendre, l'organització del professorat per a donar resposta a tots aquests aspectes, el treball en equip, les altes expectatives o el foment del desig d'aprendre.

INDICADORS D'ÈXIT

En aquest apartat, proposarem una sèrie d'indicadors d'assoliment que ens serviran per a comprovar el funcionament de la nostra programació i valorar la nostra pròpia actuació com a docents. Seguidament dissenyarem un procediment (qüestionaris, rúbrica,

enquestes als alumnes, etc) que ens permeta arreplegar les dades corresponents per a valorar la situació i poder proposar i incorporar les mesures de millora que es consideren necessàries. Per a sistematitzar el treball, anem a establir una sèrie d'àmbits o dimensions a avaluar i elaborar els indicadors d'assoliment per a cadascun d'ells. Les dimensions generals que arrepleguen i ordenen els àmbits de treball lligats a la pràctica docent es poden classificar en:

Programació:

- ✓ Es consulta la programació al llarg del curs escolar.
- ✓ En programar es té en compte les opcions del context.
- ✓ Es dóna a conèixer als alumnes els elements de la programació: objectius, criteris d'avaluació i metodologia.
- ✓ S'elaboren les programacions pensant a treballar per competències.
- ✓ S'analitzen en profunditat els recursos didàctics i se seleccionen sobre la base de la seua idoneïtat.
- ✓ A l'inici cada unitat didàctica es revisa la distribució temporal de la programació i s'adapta en funció del temps d'avaluació restant.

Diversitat:

- ✓ S'ha adaptat la programació a les característiques i necessitats de l'alumnat.
- ✓ Es demana a l'alumnat diferents produccions en funció de les seues característiques.
- ✓ Tant en els exàmens com en el treball de l'aula es treballen activitats de diferents nivells de dificultat.
- ✓ Es tenen en compte la diversitat en els agrupaments de classe.
- ✓ Es persegueix que els alumnes treballen en classe a un ritme adequat amb les activitats proposades tenint en compte els seus diferents característiques.

Activitats en l'aula:

- ✓ Es proposen exercicis que impulsen la comunicació (cercar informació, interpretar-la, prendre decisions, crear, raonar, explicar als altres...)
- ✓ Es proposen activitats que contribuïsquen a l'aprenentatge autònom (cerca d'informació complementària, treballs, recerques...).
- ✓ Les activitats i accions proposades tenen aquestes característiques: diverses, àmplies, de llarg recorregut, obliguen a pensar, permeten utilitzar recursos diferents...
- ✓ L'alumnat és protagonista en la classe.
- ✓ Totes les activitats tenen un objectiu ben definit.
- ✓ S'empren diferents codis (verbals, siguen orals o escrits, gràfics, numèrics, audiovisuals, etc.) per a aconseguir l'objectiu de cada activitat
- ✓ Les activitats són aplicables a situacions comunes de l'activitat escolar

Avaluació:

- ✓ A l'inici de la unitat didàctica o del projecte, els alumnes coneixen els objectius didàctics, les competències que es van a desenvolupar, les activitats que faran i com es desenvoluparà l'avaluació.
- ✓ S'usen diferents activitats d'avaluació (exàmens, treballs individuals, treballs col·lectius, exposicions orals, portfolis, diaris d'aprenentatge, mapes conceptuals, debats...).
- ✓ S'usen diversos instruments per a realitzar l'avaluació de l'alumnat (notes en el quadre del professor, rúbriques, escales d'observació, escales d'actituds, proves objectives...).
- ✓ Es tenen en compte les adaptacions realitzades en l'apartat de diversitat per a avaluar a través de diferents instruments si han aconseguit els objectius plantejats.

✓ Es relacionen els conceptes al llarg del curs per a evitar coneixements estancs.

INSTRUMENTS DE RECOLLIDA DE DADES

Una vegada recopilats els indicadors d'assoliment, existeixen molts instruments per a realitzar la recollida de dades que ens permeten avaluar-los (qüestionaris, enquestes, rúbriques d'autoavaluació, etc). Es plantegen a continuació uns possibles qüestionaris en funció dels indicadors d'assoliment definits anteriorment, sent 1 el valor més baix i 4 el valor més alt..

Programació		1	2	3	4
	Consulte la programació al llarg del curs i, en cas necessari, realitze i anote les modificacions.				
	En confeccionar la programació tinc en compte les oportunitats que m'ofereix el context.				
	Al començament de cada nova unitat o projecte, proporcione als alumnes tota la informació que necessiten (aspectes que anem a treballar, objectius, activitats, competències a desenvolupar, etc.).				
	Arreplegue de manera específica en la meua programació les competències clau i les relacione amb els continguts i els criteris d'avaluació.				
	A l'hora d'elaborar la programació i les unitats didàctiques va analitzar els recursos didàctics disponibles i els seleccione sobre la base de la seua idoneïtat.				

Diversitat		1	2	3	4
1	Què faig per a conèixer la composició de la classe?				
	- Passar una prova al començament del curs escolar.				
	- Llegir els informes anteriors de cada alumne.				
	- Me la faciliten en les reunions del grup.				
2	La meua programació té en compte la diversitat de l'alumnat.				
3	Plantege activitats o projectes de diferent nivell en cada unitat i en cada examen.				
4	Tinc en compte la diversitat a l'hora d'organitzar la classe, de crear els grups, etc.				

Activitats d'aula		1	2	3	4
1	Les activitats que propose són del següent tipus:				
	- Tancats, dirigits, del llibre, etc.				
	- Oberts, procedimentals, diversos, projectes, etc.				
	- Faciliten el treball cooperatiu.				

2	En la metodologia que aplique:				
	- Propose activitats per a facilitar l'aprenentatge autònom.				
	- Em base en les explicacions teòriques i/o en el llibre.				

Avaluació		1	2	3	4
1	Abans de començar amb una unitat o un projecte explique als alumnes què, amb quina freqüència i sobre la base de què avaluaré.				
2	Utilitze diferents tipus de proves (exàmens, treballs, exposicions, debats, portfolis, etc.)				
3	Utilitze diversos instruments per a realitzar l'avaluació de l'alumnat.				

A més hauríem de passar una enquesta de la labor docent als alumnes al final de curs per a poder millorar en la nostra labor. Aquesta seria contestada pels alumnes de forma anònima i arregalaria preguntes com:

1. Què és el que més t'ha agradat del curs?
2. Què és el que menys? Justifica la teua resposta
3. Estàs d'acord amb la teua nota? En cas contrari justifica la teua resposta
4. Canviaries l'ordre dels continguts impartits en les avaluacions?
5. Has utilitzat l'aprenentatge en el curs en altres matèries? Si la resposta és afirmativa posa un exemple,
6. Què contingut crees que el professor hauria de millorar per a fer-ho arribar millor als alumnes?
7. Dels tipus d'activitats realitzades en classe (treballs, exposicions, debats, etc...) crees que hi ha alguna que no hauríem de seguir realitzant? En cas afirmatiu justifica la teua resposta.
8. En conclusió, crees que el curs s'adapta a les teues expectatives inicials?

MESURES DE MILLORA

L'avaluació en l'educació sempre ha de ser un instrument de millora, les dades que s'obtinguen dels qüestionaris o de qualsevol altre instrument han de ser útils per a identificar les àrees de millora que ens permeten introduir canvis en la nostra programació didàctica per a adaptar-la millor a les necessitats dels alumnes. És més productiu que l'avaluació de la pràctica docent es realitzi en determinats moments del curs escolar. Per exemple, en finalitzar cada unitat didàctica, en acabar un projecte concret o en finalitzar cada trimestre. En cadascuna d'elles pots tenir objectius diferents i trobar diferents utilitats. Açò ens permetrà introduir millores en la labor docent al llarg del curs escolar, sense haver d'esperar al fet que aquest finalitzi.

